

Entomologiska notiser 1.

För Skåne nya coleoptera 1-8.

Av

L. A. H. LINDGREN.

De nedan anförda för Skåne nya coleoptererna ha samtliga tagits i landskapets nordvästra del. Detta är ett ur flera synpunkter mycket intressant område med en i viss mån särpräglad coleopterfauna. Genom sin närhet till Själland (mellan Hälsingborg och Helsingör är Öresund endast c:a 4 km brett) har det större utsikter än andra delar av Skåne och övriga Sverige att tjäna som brohuvud för de coleopterer och andra insekter som via Jylland och de danska öarna söderifrån genom aktiv eller passiv spridning komma till vårt land. Som ett exempel på dylik passiv spridning kan man måhända betrakta den vind- eller vattendrift av skalbaggar, som förf. fann den 25 maj 1935 vid stranden strax norr om Hittarps rev. På stenar vid själva vattenkanten och ett stycke ut i vattnet iakttogos talrika exemplar av *Enicmus transversus* Ol., *Lochmaea capreae* L., *Lochm. suturalis* Thoms., *Sitona lineatus* L. och *Ceuthorrhynchus floralis* Payk., vilka trots det varma solskenet antingen sutto helt stilla eller endast långsamt och trögt kröpo omkring. Flertalet sutto strax ovanför vattenlinjen på stenarna och då någon litet högre hävning av det ganska lugna vattnet inträffade, sköljdes många av skalbaggarna hjälplöst bort. Talrika individ iakttogos även till synes livlösa driva omkring. Ehuru det vid denna drift endast rörde sig om helt vanliga arter, är det väl knappast något tvivel om, att denna form av passiv spridning har entomogeografisk betydelse. Det kan förtjäna påpekas, att Aage J. C. Jensen (1937) visat, att i Danmark antalet dagar med sydvästlig vindriktning ökat sedan omkring 1920, ett förhållande som gäller bl. a. även för Skåne och som kan tänkas medföra ökad vinddrift av insekter till landskapet.

Åtskilliga exempel på coleopterer, som i vårt land endast äro kända från nordvästra Skåne, skulle kunna anföras men här skall blott nämnas de båda carabiderna *Abax ater* Villers och *Calathus piceus* Marsh. samt oedemeriden *Asclera sanguinicollis* F., en för Sverige ny heteromer, som tagits av N.-E. Pålsson på Söderåsen och angives för Skåne i *Catalogus Coleopterorum Daniae et Fennoscandiae* (Hellén, W. (m. fl.) 1939) efter detta fynd. I övriga Norden finnas dessa 3 arter på Jylland

och de danska öarna (utom Bornholm) samt den förstnämnde och den sistnämnde dessutom i »Östenfjelske kystområder» i Norge.

Med »nordvästra Skåne» avses här och i följande meddelanden det oregelbundet triangelformade område, som med Kullen som spets i väster avgränsas av Öresund, i öster av Skälderviken och Rönneå samt i söder av en linje från Landskrona till Ringsjöns nordvästra hörn. Även ön Ven medräknas till området. Geografiskt sett är denna del av Skåne mycket oenhetlig och innesluter vitt skilda landskapstyper, såsom de båda urbergshorstarna Kullen och Söderåsen samt Hälsingborgsslätten.

Av de nedan nämnda coleoptererna ha samtliga utom *Ptinus tectus* Boield. och *Sphaerites glabratus* F. benäget granskats av Redaktör Anton Jansson, Örebro. Nomenklatur och utbredningsuppgifter äro, så vida ej annan källa anföres, i enlighet med Cat. Col. Dan. et Fennosc.

1. *Hydroporus incognitus* Sharp: 1 ex. 26.3. 1933, i en märkegrav vid Allerum (Allerums s:n, norr om Hälsingborg). Vid samma tillfälle håvades här bl. a. även *Hydr. umbrosus* Gyll., *Hydr. erythrocephalus* L., *Hydr. striola*, Gyll., *Hydr. palustris* L. och *Hydr. dorsalis* F. — *Hydr. incognitus* Sharp är förut känd från flera svenska landskap och förekommer även i Danmark, Norge och Finland.

2. *Medon obscurellus* Er.: 1 ex. 1.8. 1941. Löpande på marken i Vikingsbergsparken, Hälsingborg. Arten är i Sverige förut anträffad i Södermanland, Uppland och Gästrikland samt är även funnen i Danmark, Norge och Finland.

3. *Atheta* (s. str.) *coriaria* Kr.: 1 ♀ 23.7. 1933. Under sten. Gummarpsskogen vid Kulla Gunnarstorp (Allerums s:n). Denna staphylinid är i vårt land förut endast funnen i Uppland, där den av fil. dr. Lars Brundin tagits i en komposthög vid Drottningholm. Det är en synanthrop art och som så många andra sådana befinner den sig sannolikt under spridning hos oss. I övriga Norden är den känd från Danmark och Norge.

4. *Haplocnemus pini* Redt. (*impressus* Marsh.): 1 ex. 23.5. 1937 vid håvning i vegetationen på Kullens sydvästsluttning. Denna art uppges i Cat. Col. Dan. et Fennosc. i Sverige endast förekomma på Gotland. Nyholm meddelar emellertid i *Opuscula Entomologica* (1941, h. 1, p. 12) att i Entomologiska Museet i Lund även finns 1 ex. märkt »Göteborg» (N. J. Wiberg) och slutligen har Palm nyligen (*Ent. Tidskr.* 1943, h. 1—2, p. 81) bekantgjort ett fynd från Östergötland, Kisa s:n. West omtalar i sin »Fortegnelse over Danmarks Biller» (1942), att arten i Danmark endast är anträffad i 3 exx. vid Bremerswold på Lolland. I Norge är den uppgiven för »Östenfjelske kystområder». Artens arealer i Norden äro alltså efter de hittills kända fynden att döma mycket disjunkta. Huruvida denna spridning skall anses tyda på att skalbaggen är recent eller relict inom detta område är svårt att

avgöra men vissa skäl tala dock för det sistnämnda. Vad beträffar den svenska utbredningen visar den frånsatt Palms östgötafynd stor överensstämmelse med den västkust-baltiska förekomsttyp, som av Ander (1942) påvisats för bl. a. den blåvingade gräshoppan, *Sphingonotus coeruleus cyanopterus* Charp., den heteromera skalbaggen *Asclera cyanea* F. och gaddstekeln *Scolia hirta* Schrk., vilka just förekomma på dels våra baltiska öar, dels på västkusten och dessutom även finnas i södra Norge. Ander anser, att, eftersom dessa insekter äro xerotherma, deras nutida disjunktka arealer kunna betraktas som rester av en vidsträcktare utbredning under den torra och varma subboreala klimatperioden. Antagandet att *Hapl. pini* är en relict får ett visst stöd därav, att den förekommer i »Östenfjelske kystområder», alltså samma lokal där bl. a. carabiden *Abax ater* Villers, som, så vitt jag vet, konstant har förkrympta flygvingar, samt oedemeriden *Asclera sanguinicollis* F. ha en isolerad norsk förekomst (se ovan p. 206). Även lokalen i Danmark förefaller isolerad, ty annars borde arten ha insamlats på flera ställen i vårt coleopterologiskt sett ganska väl undersökta grannland hinsides Sundet. — Om *pini* verkligen är en relict tillhörande den entomogeografiskt sett så intressanta västkust-baltiska utbredningstypen, kan dess förekomst i Kisa s:n i Östergötland anses som recent och måhända en följd av den temperaturhöjning, som inträtt i bl. a. vårt land under senare tid (Ångström 1939, p. 2, fig. 1 och p. 4, fig. 2; se även Ångström 1938). Naturligtvis är det möjligt, att arten i själva verket har en vidsträcktare utbredning i vårt land, ehuru den på grund av sin sällsynthet ej anträffats eller också blivit förväxlad med den närstående *Hapl. nigricornis* F. Men hur det förhåller sig härmed, få framtida undersökningar ge besked.

5. *Sphaerites glabratus* F.: 1 ex. 9.5. 1936 fångat flygande i Skäralid-dalgången (Söderåsen). Ehuru sällsynt har arten en ganska vidsträckt utbredning i Fennoskandien. West (a. a.) anger, att den i Danmark endast finns på Jylland, där den sällsynt förekommer »ved Svamp, gaerende Traesaft, i Hestegødning, Kompost og ved Fugleaadsler».

6. *Ptinus tectus* Boield. I februari 1930 upptäckte jag talrika exx. av denna synanthropa ptinid i en byrålåda och under den följande tiden fann jag den litet överallt i rummet. Jag kunde ej förstå, varifrån skalbagarna kommo men erinrade mig sedan, att i lådan fanns en pappkartong med torkad sallat (foder åt akvariedjur), som stått bortglömd ett par år. Då kartongen, som dock hela tiden varit inslagen i papper, öppnats, visade det sig vimla av *Ptinus tectus* däri och de torra sallatsbladen voro alltså synbarligen en mycket lämplig föda.¹ Kar-

¹ Ett liknande fall förtjänar också ett omnämnande. I januari 1942 öppnade jag en liten metallburk innehållande animaliskt fiskfoder (»Zefi»), som ej använts sedan mer än 3 år och det vimlade då däri av larver och imagines av gula klädesmalen, *Tineola biselliella* Hum. (*Lepidoptera*, *Tineidae*), en känd skadegörare på diverse vegetabiliska och animaliska ämnen. Eftersom fodret hade använts förut

tongen och dess innehåll förstördes men tydligen fanns det även annat ätbart i rummet, ty under de närmaste åren, såvitt jag minns t. o. m. 1934, fann jag den där samt i en bredvidliggande garderob. Insekts-samlingar och andra organiska naturalier, som funnos i samma rum, angrepos däremot till all lycka ej och denna art skiljer sig därigenom från *Ptinus fur* L., som anges vara ett svårt skadedjur i herbarier och andra naturaliesamlingar samt på pälsvaror m. m. — *Ptinus tectus* uppges i vårt land från Västergötland, Dalsland, Värmland, Dalarna, Närke, Södermanland, Stockholm och Uppland. I Norge är den funnen i »Östenfjelse» och »Vestenfjelse kystområden», Trøndelag och Nordland. I Finland är den tagen i Nyland. West (a. a.) anger, att arten under senare år har utbredd sig starkt i Danmark och där förekommer i varuupplag av mjöl, ris, apoteksvaror m. m. men att även enstaka exx. anträffats i halm i Dyrehaven. — Artens biologi behandlas av W. König i Zeitschr. für wiss. Zool. 148, p. p. 556—599 (1936).

7. *Tribolium castaneum* Hbst. (*ferrugineum* auct.) 1 ex. 2.7. 1932 utanpå spannmålssäck i loge, Hittarp (Allerums s:n). Även denna är synanthrop och beträffande dess övriga fennoskandiska utbredning hänvisas till Cat. Col. Dan. et Fennosc. samt till Lindroth (1933). West (a. a.) uppger följande danska lokaler: Esbjerg, Aarhus («Palmolie-fabrikken»), Köpenhamn, på vilka platser den är funnen i bagerier, ris- och majsupplag, drogerier m. m.

8. *Longitarsus curtus* All.: 1 ex., Hittarp (Allerums s:n) 8.8. 1933 på vitmålad husvägg, på vilken f. ö. under åtskilliga år talrika insekter av skilda slag insamlats, medan samma vägg efter gulmålning gav mycket sämre utbyte. Denna halticin, som av West (a. a.) anges förekomma på fuktig skogsmark och där leva på *Pulmonaria officinalis* L. och måhända även på *Echium vulgare* L. och *Myosotis* L., är i vårt land förut funnen på Öland och Gotland, i Närke, Uppland och Värmland. Den finns även i Danmark, där West anför den från Falster och Nordsjälland, samt i Finland men saknas däremot i Norge.

Och då intet ovanligt förmärkts, hade det synbarligen på något obekant sätt blivit infekterat. Burken ställdes undan igen och då den i maj 1943 undersöktes, visade det sig, att det som fanns kvar av innehållet var starkt uppblandat med ekskrementer och delvis sammanklumpat av spinntrådar. Ett femtiotal larver och ett tiotal imagines (mest ♂♂) samt mängder av tomma pupphylsor påträffades. Några rester av imagines funnos däremot ej utan dessa hade förtärts av larverna. Kontrollundersökningar visade, att imagines ej kunde taga sig ut ur burken, men däremot väl larver.

Anförd litteratur.

- ANDER, K.: Ett par sällsynta gaddsteklar. *Opuscula Entomologica*. Band VII, h. 1—2. Lund 1942.
- HELLÉN, W. (m. fl.): *Catalogus Coleopterorum Daniae et Fennoscandiae*. Helsingfors 1939.
- JENSEN, AAGE J. C.: Seasonal Guests in Transition Area. *Rapp. et Proc. Verb. des Réunion. du Conseil Perm. pour l'Explor. de la Mer*. Vol. CII, VI. 1937.
- LINDROTH, C. H.: Olikfotade baggar. *Heteromera*. Svensk Insektfauna. 9. Skalbagg. *Coleoptera*. Stockholm 1933.
- WEST, AUG.: Fortegnelse over Danmarks Biller. Köpenhamn 1942.
- ÅNGSTRÖM, A.: Lufttemperatur och temperaturanomalier i Sverige 1901—30. *Medd. fr. Statens Meteorol.-Hydr. Anstalt*. Band 7. N:r 2. Stockholm 1938.
- ÅNGSTRÖM, A.: Temperaturklimatets ändring i nuvarande tid och dess orsak. *Medd. fr. Statens Meteorol.-Hydr. Anstalt*. Serien Uppsatser. N:o 26. Stockholm 1930.